

THE LUTHERAN

UNIVERSITY HERALD.

No. 7.

Tacoma, Wash., April 10, 1893.

Vol. III.

Franske Skoletilstande.

Det ultramontane Organ „Germania“ bringer herom en Artikel, hvorefter vi skulle meddele Hovedindholdet. Liberalismen, skriver Bladet, stræber i sine forskjellige

tatern. Det afgjørende Skridt til Folkeskolens Afstrøring i Frankrige skeede ved Loven af den 28de Marts 1882, hvilken suppleredes ved Loven af 30te Oktober 1886, der udelukkede Geistlige fra Lærembederne. Som Formaal for Reformationen angav man, at man vilde værne om Samvittigheds-

En Skole-Gruppe fra Alaska.

Schatteringer hen til at faa Religionen fortrængt fra Folkeskoler og Undervisning i den rent menneskelige Moral indført i Stedet. Med Hensyn til Folkeskolen i Frankrige er denne Forandring gennemført for ti Aar siden, og det frembyder stor Interesse at overføre Result-

atet til den danske Skole. Andre, saasom Gambetta, Paul Bert, Jules Ferry osv. erklærede uforbeholdent, at Kristendommens Udryddelse burde være Formaalet for Statsundervisningen. Hvoledes har nu den „almindelige Moral“ i Løbet af de ti Aar, i hvilke den har høst

legal Gyldighed, staaet sin Prøve? Den i Aaret 1889 efter Undervisningsministerens Anordning offentliggjorte officielle Beretning lader Moralundervisningen i den franske Folkeskole fremtræde i et ugunstigt Lys. Blandt Lærerne og Inspektorerne herskede der stærkt Meningsforsjæl angaaende denne Undervisning; Lærerne ere ikke i Stand til at udøve en gavnlig Indflydelse paa Ungdommen, det nye Lærerpersoneal følger selv ikke strengt "Pligtens Lov", og hos Ungdommen griber Uhygghedsaanden mere og mere om sig. Følgerne af en Moralundervisning, fra hvilken den svageste Anthyndning af Kristendommen er fjernet, fremtræde paa en eklatant Maade i Forbryderstatistikken. Antallet af umyndige Forbrydere stiger aarlig. I Aaret 1887 beløb det sig til over 28,000. Dommeren Guillot udtaler sig saaledes om de unge Forbryderes moralske Sindstilstand: „De overgaa i Naahed, raffineret Samfælsighed og i Fagen efter Forbryder navnkundighed Personer, af en moden Alder.“ Siden Troen, siger en erfaren Pædagog, (Opdrager) ikke mere staaer som et Bærn for Sæderne, er Ufædeligheden i Fremgang blandt de Unge. Med den Arbejderungdom, der gaar ud af Kommuneskolerne, holde Sodomas Sæder sit Indtog i Paris. Den bekjendte Forfatter og liberale Politiker Durney giver følgende Karakteristik af Børnene i den nye franske Statskole: "Betragt disse suusfornuftige, ubændige, anmåsende Smaa væsener, der tale med om Alt. Endnu klæber Annens Melk ved deres Næsepidis, og dog gerere de sig som selostændige Folk der føle sig aldeles uafhængige. I tolv Aars Alderen have de allerede med „sand Nydelse“ læst Zolas „Nana“. Femten Aar gamle, ere de inde i alle Standalhistorier og fortrolige med Kulissefladderne. De besøge Væddeløbene for her at komme i Forbindelse med kokette Kvindemennesker og forlade slike Steder med alle Slags mærkelige Fremtidsplaner. Man møder paa berhyttede Forlystelsessteder Skolegutter, der ryge, bande og drikke feux berusede." Det høit anseede Tidsskrift Revue des deux Mondes, der ikke kan mistænkes for Kleptikalisme, betoner, at Regjeringen ved Udelukkelsen af Religionsundervisningen fra den offentlige Skole har arbejdet den revolutionære Socialisme i Hænderne.

Ovenstaaende er ordret efter det norske Blad „Morgenbladet.“ Disse Udtalelser over den franske religionsløse Folkeskole finder ogsaa sin Anvendelse paa vort public school System. Det er ikke et Haar bedre. Det er mærkeligt, at fremragende Frihedsmænd i Frankrige nu virkelig vil nedlade sig til at indrømme Feilen. Men Tilstanden er vel saa forvilet i Frankrige, at de maa. I Tykland vilde nylig Kansleren Caprivi indføre en Skolelov, hvorefter hvert Barn skulde undervises i Religion efter den Beksjendelse, som dets Forældre hører til. Dette Forslag faldt gennem, da de tyffe Frihedsmænd fattede sig imod. I Frankrige er man nu bleven klog af Skade. Her i Amerika er jo Sektter uden Tal, saa Folkeskolen ikke bør have Religion blandt sine Fag. Men derfor bør vi ikke se bort fra de Miskligheder, som klæber ved public Skolen. — Kirken kan umulig blive tilfreds med den. Naar den franske Stat ikke kan være tjent med religionsløs Folkeskole, kan den kristne Kirke være langt mindre tjent med, at dens Børn vokser op i en saadan Skole. Det vil jo kunne forstaaes.

I Norge har selv en Del kristne villet have Religion

skiftet ud fra de almindelige Skolefag. De vil ikke, at en religions ligegyldig Lærer eller en Lærer, hvis kristelige Alvor ikke er fremlysende, skal være Lærer i Kristendoms Kundskab. De vil have egne Religionslærere i Folkeskolen. Dette kan se godt ud ved første Sigt, men staaer ikke for en nyere Undersøgelse. Ukristelige Lærere i mange Fag og kristelig Lærer kun i et Fag, det kan umulig gaa. Hvad han opbygger i en Time, kan affvæktes, udviskes og rives ned i de mange andre Timer. Dette indser ogsaa Kirkens bedste Mænd. Det 13de Stiftsmøde for Kristiania Stift, hvor Deltagernes Antal gik op til henimod 800, udtaler klart og bestemt, at ikke blot Religionsundervisningen, men ogsaa al anden Undervisning og Opdragelse bør ledes i en kristelig Aand, og det anser enhver, som ikke vil arbejde i denne Aand, for uskikket til Lærer i Folkeskolen.

Hvad skal vi nu gjøre? Den norske Synode har søgt at løse dette for Kirken og Samfundet saa vigtige Spørgsmaal.

Den holder først paa, at hver Menighed har sin egen Skole, hvor en kristelig Lærer leder al Undervisning og Opdragelse i en kristelig Aand.

Dette er uden tvivl det ene rigtige. Hvis alle Menigheder havde den Ordning, vilde baade Menigheder og Samfundet være allerbedst fjerne. Men nu er mange Forældre fattige og ikke istand til at bestribe Udgifterne med en saadan Menigheds-skole, andre Forældre med Midler, men uden dette rette Syn paa Vigtigheden af kristelig Børneskole og derfor uvillige til at ofre af sine Midler til den gode Sag. Derfor har den norske Synode oprettet sit Skoleseminar, hvorfra kristelige Lærere udgaar, disse ansættes i Kredse, hvor Opsidderne er af samme Tro og Beksjendelse. De kan da holde public school en Del af Aaret og Religions-skole Resten af Tiden. Dette er en god Nødhjælp, som man bør gribe til. —

Saadanne Lærere skal ogsaa uddannes ved Lutheran University. Derfor bør alle Venner af kristelig Folkeløsning slutte sig til denne Anstalt med Liv og Sjæl og bidrage efter Evne til, at vor Skole bliver en Succes, til Gavn for vort Folk, vor Kirke og Samfundet.

En religionsløs Børneskole er nu, som vi ser, en Uting, en Fare selv for det borgerlige Samfund. Frankriges største Mand og ledende Blad udtaler det, og de taler af Erfaring. Kan ikke Amerikas Folk tale af samme Erfaring? Jo ganske vist.

De gamle Ægypters Højskoler.

Der gives mange i vor Tid, som tror, at de gamle Folkeskole i Oldtiden var saa uvidende, at de intet vidste af de Ting, som vor oplyste Tid kender saa nøie. Det kan ikke negtes, at Skolebørn i vore Skoler har langt større Kjendskab til mange Ting end de lærdeste Mænd i Oldtiden. Men saa er det ogsaa sikkert, at Oldtidens Folk vidste mere, end mange i vor Tid vil tro. Man roser vor Tids Skolevæsen og det er ret, men vi bør ikke indbilde os, at de gamle Folkeskole ikke havde noget Skolevæsen. Jo de havde nok sine Højskoler den Gang. Udgravninger i det gamle Ægypten

viser det. Man havde 3 berømte Universiteter i dette Land, nemlig Heliopolis, Memphis og Theben. — I en af disse Høiskoler lærte Moises Ægypternes „hele Visdom.“ Ap. Gj. 7, 22. — Den ældste og mest berømte af disse Universiteter var vistnok det i Heliopolis. Maaſke Moſes studerede der. En af Lærerne der var Svigerfader til Joſef. Man har ingen Kataloger eller Værebøger fra disse Skoler, men det er sikkert, at de studerede Geografi, Mathematik og Sprog. Man har fundet Skarter, som brugtes i Væſeværelserne. Rige fra den ældste Tid var Ægypterne berømte Mathematikere. De opfandt Multiplikationstabellen og kunde bruge Titalssystemet, de kunde ogsaa tælle til Millioner. — Strabo siger, at Geometrien (Jordmaaling) er fra Ægypten. Man har endnu en af deres Afhandlinger om Geometri i det britiske Museum. — De opfandt ogsaa en Almanak, som den romerſke Keiſer Julius Cæſar optog, og som var i Brug til Gregor den 13de. —

Sprogstudier dreves ogsaa i deres Skoler. De kendte til de Folkeſlags Sprog, som boede omkring dem. Man ved, at de lærde paa Moſe Tid studerede Hebraiſk. Landets egne Dialekter i Øvre- og Nedreægypten blev ogsaa studerede, og det oldgamle Sprog, som da allerede var afløgs, maatte læres, ſaaledes som man nu i Norge studerer Oldnorſk og i England Anglo-Sakſiſk, for der var hellige Skrifter i dette Sprog. Man havde ogsaa Lærere i Veltalenhed.

Naturvidenſkaben var de heller ikke ganſte blind for. Paa de gamle Universitetsbygninger finder man Billeder af fremmede Dyr, Fiſke og Fugle. Enkelte Konger lagde stor Elſk paa Samlinger, hvorfor de udrustede Expeditioner til fremmede Ryster for at ſamle ſjeldne Arter Fugle, Dyr eller Planter. En Dronning Hataſu udrustede en ſaadan; dens Tilbagekomſt er afbildet paa Monumenter. Ud af Skibene kommer fuldvogne Træer og ſjeldne forunderlige Planter og Frugter. Der er Vandliljer ſaa høje næſten ſom Træer. Der er Leoparder, Giraffer og Fugle med glimrende Fjærdragt. Der ſer man ogsaa Tyrer fra de fremmede Lande. De er bragte hjem ſom ethnologiſke Prøver og gaar hynget forbi den ſtraalende Dronning. En vis Kong Pharao udtalte engang offentlig, at han var mere fornøjet over 3 eller 4 Exemplarer af ukjendte Fugle end over Skatten af det hele Rige. Man finder noiagtige Portrætter af Udlændinger i Kongernes ethnografiſke Gallerier.

I deres gamle Høiskoler blev der ogsaa studeret Chemi og Metallurgi, og de bragte det vidt i Astronomi. De var iſtand til at beſtemme en virkelig Middagslinje (Meridian) og angive Planeternes Bevægelſer. — Ved Universitetet var flere Kurſus, ſaaledes Muſikſkole. Philo ſiger, at Moſes hørte Foredrag over Muſik i Heliopolis. Ægyptens Nationalſange ſkal efter kyndige Mænds Paaſtand i Form og Sprog naa Høiden af poetiſk Kunſt.

Der var ogsaa en Lovſkole og en mediciniſk Skole. Det mediciniſke Facultet var vistnok talrigt, da hver Væge havde ſit Special. Hvert Lem af Menneſkets Legeme af hver større Afdeling af Sygdomme ſkal have haft en ſæregen Væge. Om deres Mediciner har vi før læst i dette Blad. De var mange, ſe Jeremias 46, 11.

Vi bør ogsaa omtale deres techniſke Skole. Architecturen var i Sandhed en ſkøn Kunſt i det gamle Ægypten. Archi-

tecterne æredes ſom Tyrer. De uhyre Pyramider, Obelisker og Tempelbygninger vidner om deres Dygtigheo.

Man havde ogsaa en Kunſt- eller Tegneſkole. Ægyptens Malere, Vitografer og Billedhuggere fortjener med Rette ſit Navn de gamle Meſtere.

„Den ægyptiſke Kunſt er Kunſt i Ordets ædleſte Betydning.“

Mest respekteret af alle var den theologiske Skole. I den senere Tid har man gjort rige Fund paa deres hellige Bøger: Viturgier, Salmebøger, Begrædelſer og Ordſprog.

Morgenſang.

(Af Magnus Brostrup Landſtad.)

Bort ſig Synder den mørke Nat,
Fuglen ſvinger i Skov og År.

Danen galter i ſjerne By,
Lærken ſiger med Sang i Sky.

Taaen hæver ſig let og ſnar,
Søen ligger der blank og klar.

Dampen ſtiger fra Mark og Lund,
Røgſeoffer i Morgenſtund.

Solens Straaler har længe ſendt
Lak til ham, ſom har Nyſet tændt.

Momſt paa Engen ſig aabner ſmut,
Den har ogsaa til Gud et Suk.

Jorden bringer ſin Skaber Pris,
Alt, hvad Lande har, ligerviſ.

Bedre Lovſang har Engleroft
Denne Morgen for Gud udoſt.

„Adam! Adam! hvor er dit Sted,
Kan Du ene ei ſjunge med?“

„Er i Verden, ſom vaagner glad,
Du alene et viſſent Blad?“

„Manden lænket og Sjælen død?
Guddoms Billed i Jordens Stov!“

Bange Synder Guds Roſt fornam:
„Se her er jeg med al min Stam!“

„Dog — Du ſmiler, O, Herre højt!
Gjenſkin deraf Naturen bær.“

„Og du ſmiler af Naade huld
Syndigt Hjerte af Glæde fuldt,

At jeg lærer med Mark og Skov
Barnlig bringe min Skaber Lov.“

Efter en ſaa velſignet Blund
O hvilken deilig Morgenſtund!

Tal og Tre og Firs og Magt
Gud Dig være af Hjertet ſagt!

At Du hører den Faldnes Roſt
Naaderig er en ſalig Troſt.

Skjænt da, Fader, i Jeſu Navn
Alt, hvad fremmer i Dag mit Gavn!

Skjænt, o Fader! for Jeſu Død
Fred og Frelſe og daglig Brød.

Pacific Lutheran University.

Formand Harstad er for Tiden paa en længere Rejse i Kysten nærmest for at samle Penge for vor Skole. Som allerede antydet i forrige Nummer gaar det smaat med Understøttelsen, og vi nødes til at benytte ethvert ærligt Middel for at skaffe de nødvendige Penge tilveie. Han er derfor af Korporationen bleven bemyndiget til at indsamle Bidrag og sælge af vor herværende Vandeiendom, hvorsomhelst han maatte færdes, og tillige at optage større eller mindre Laan, saa at Bygningen kunde komme i fuld Stand og Skolen blive sat i Gang til Høsten. Dertil kræves mange Penge. Alene Varmeapparatet koster over \$9,000, som skal betales i tre Terminer, 1ste Juli, 1ste September og 1ste December. Desuden Vathing, Plastring, en Mængde Snekerearbejde, Binduer, Døre, osv., osv. Kort sagt, her er rigelig Anledning til at øve kristelig Velgjørenhed. Men her kunde maaske Nogen sige: J faar ligge, som J har redet til. „Det er Altsammen for storartet anlagt, det er ligesom overdaadigt, saaledes som J tænker at indrette denne Anstalt.“ Nu, denne Indvending kan synes at have nogen Grund for sig, men vi skal maaske senere søge at bejse den Side af Sagen, det er i Grunden ikke saa galt i denne Henseende, som Nogle kanske synes. For Diebliffet maa du, kjære Væser, søge at komme til den Overbevisning, at det ikke nu lader sig gjøre at afvige fra den Plan, man hidtil har fulgt, dernæst at denne Plan er bleven lagt i den allerbedste Mening, fordi man i al Oprigtighed troede, at den var den bedste og i Længden vilde være den billigste, selv om the first cost kunde synes at overstige vore Evner, og endelig at der til Udførelsen af denne Plan trængtes din kraftige Medvirken. Derfor hvo og hvor du end maatte være, som læser dette, betænk, at det er vort oprigtige og alvorlige Ønske at faa i Gang en Skole, hvori Undervisningen i de verdslige Sag skal, saavidt det staar til os, drives i en kristelig Mand, og Religionsundervisningen, om muligt, udstrækkes til alle Skolens Discipler, og se saa efter om du ikke er istand til at hjælpe os i denne Gjerning enten ved en Gave eller ved et rentefrit Laan. Den Gud, hvis Gjerning dette er, vil nok erstatte dig det, ja han har allerede gjort det for længe siden. Fra ham alene kommer jo din Gøne og Billighed til at hjælpe.

C.

* *

Arbejdet paa Bygningen drives jevnt og stadigt med en lidende Arbeidsstyrke. Maleren holder paa med hvad der for Diebliffet kan males af Taget, Gesimsen, Vindueskarnen, osv. Nogle Snekere arbejder inwendig paa Platformer for Trapperne, „Partitions“ og lignende. Udenfor Bygningen er Nogle beffæstiget med at opføre Gjerder, jævne Grunden og i det Hele taget rydde op og forskjønne Omgivelserne en Smule. At vi ikke med større Kraft kan tage fat paa Gjerningen nu, har sin Grund deri, at Pengene kommer ind saare langsomt og sparsomt. Der synes overalt at være knappe Pengetider, og her er det ganske vist Tilfældet. Vi maa derfor alvorlig henbende os til alle Venner af denne Anstalt og til alle, som har Hjerte for vor Mission her ved

Kysten, om at komme os til Hjælp og det snart. Gives der ikke i hver af vor Synodes Menigheder, hvorhen disse Finier maatte komme, en eller flere Mænd eller Kvinder, som baade selv vilde yde et Bidrag, stort eller lidet, og tillige gjøre sig lidt Umage for at bevæge sine Venner og Naboer til ogsaa at række os en hjælpende Haand. Der har saa mangen Gang været talt og skrevet om, at, naar blot Alle i vore Menigheder vilde være med, saa blev Byrden ubetydelig paa hver, og alligevel kunde store Ting udføres. Det kan ikke skade at nævne dette nok en Gang. Der er vistnok lidet Haab om, at denne Plan virkelig kan blive gjenført, men ved idelig at minde derom og drive derpaa vil altid Nogle blive overbeviste om sin Pligt i dette Stykke og tillige om hvor let det i Grunden er at opfylde denne Pligt.

En, som indsamlede Bidrag til Missionen kom til en Arbeidsmand og spurgte ham om han kunde give \$18.25 til Hedningernes Omvendelse. „Nei,“ svarede han, „det kan jeg ikke gjøre.“ Saa spurgte Indsamleren ham: „Men kan du ikke give fem Cents om Dagen til denne store Gjernings Fremme?“ Jo, det kunde han. Nu viste Indsamleren ham, et fem Cents om Dagen bespø sig i et Aar til netop \$18.25. Dette for at vise, at et tilsyneladende betydeligt Pengeudlæg bliver en ubetydelig Byrde ved at blive delt paa en fornøftig Maade i smaa Bidrag, der ydes eller lægges tilside paa bestemte Tider. Apostelen Paulus taler ogsaa herom i et af sine Brev; naar han raader de Kristne til paa den første Dag i Ugen at lægge tilside, det, som enhver maatte faa Vlykke til, „forat Hjælpen ikke skal blive samlet iøst da, naar jeg kommer.“ Sat nu at hver Kommunikant i vort Samfund hver Søndag efter Apostelens Raad lagde tilside f. Ex. ti Cents til kirkelige Diemed udenfor hans egen Menighed, da vilde dette for hver Person saa ubetydelige Udlæg i Aarets Løb blive en Sum saa stor at alle Værere ved vore høiere Skoler vilde faa sin Vøn ordentlig udbetalt, ingen Discipler behøvede at forlade nogen Skole paa Grund af fattigdom, langt flere Missionsprester kunde ansættes og underholdes, og ingen af dem behøvede at fryse af Mangel paa Klæder eller slide ud sine Kræfter ved lange og besværlige Jobvandring, fordi han var for fattig til at holde Hest paa Vandet eller betale Streetcarsfare i Byerne, saadan, som nu er Tilfælde paa flere Steder; og endda vilde der være en stor Sum tilbage at anvende til Hedningemissionen, til Oprettelse af nye Skoler, osv. Tænk, hvilken overvættede Velsignelse der vilde flyde af et saa lidet Udlæg fra hver, naar bare Mange vilde være med.

Nu har den Nørste Synode allerede mange udmærkede Værestanstalter, som i lang Tid har virket til megen Velsignelse iblandt os, og de fortjener alle vor Understøttelse baade ved Bønner og Bidrag. Men her paa Pacific Kysten har vi endnu ingen Høiskole, men holder paa at opføre en saadan, og den er det, som ganske naturligt ligger os mest paa Hjerte. Trangen til en høiere Oplysning og Dannelse end den, Menigheds- og Commonskolen giver, er almindelig ogsaa herude, og unge Mennesker er endnu kun henviste enten til Sekternes Skoler, hvor de staar i Fare for at gaa tabt for den lutheriske Kirke, eller til rent verdslige Skoler, hvor Guds Ord med Blid bliver holdt borte, og det ungdommelige Sind udelukkende beffæstiges med verdslige Ting. Dertil kommer at i

flere af disse Skoler sidder den aabenbare Vantro i Højsædet og benyttes enhver Leilighed til at spælle Disciplerens Tro paa Bibelen. Kan samvittighedsfulde lutheriske Forældre sende sine Børn til saadanne Skoler? Det kan de ikke!

men ogsaa i videre Kredse, ogsaa for hele vort Samfund ja for hele den lutheriske Kirke i Amerika. Den Tid nærmer sig mere og mere, da Lutheranerne i dette Land kommer til at staa mindre adskilte efter de forskjellige Nationaliteter og

Fra Udgravningerne i Pompeji.

Den Skole, vi stræber med at oprette her, mente vi, skulde med Guds Hjælp gjøre noget for at afhjælpe denne Trang. Bliiver den, hvad vi haaber, at den skulde blive, da vil den virke meget godt ikke blot i sin umiddelbare Nærhed,

mere i Fællesskab med et fælles Sprog arbejde paa at udbrede og forsvare den lutheriske Kirkes rene Være og uforjælfede Sakramenter ogsaa blandt dem, som hidtil har havt altfor uden Anledning til at lære den at kjende. Der skal forvris

meget af den, hvem meget er betroet. Efter den Regel vil den lutheriske Kirke i Amerika faa meget at svare for paa Dommens Dag, hvis den begraver de ti Bund, som Herren har betroet den, og tænker som saa: Mon jeg er min Broders Bogter?

Velan, lader os da betænke dette Ansvar og tillige betænke, at vi ikke ere Ciere, af det, vi kalder vor Eiendom, men bare Husholdere, som har at anvende Alt, ikke efter vor, men efter Guds Villie. Naar saa Gud tydelig viser Dig kjære Medkristen, at han vil have Dig med i Arbeide, saa skal Du anse det for en stor Lykke og Vre, at Du bliver agtet værdig dertil. Tag saa fat og skaar ikke den gamle Adam, naar han kommer med allehaande tilshueladende velmente Indvendinger. Lad ham vide, at du som et Guds Barn ikke vandrer efter Klødet, men efter Aanden og derfor gjerne vil vise din Taknemmelighed mod Gud, som har elsket dig saa høit, at han har givet Dig sin Søn den enbaarne, forat Du skulde tro paa ham og ved ham blive salig. Kan Du eie dette Saligheds Haab og aligevel være for fattig til med dine Bønner, din Tale og dit jordiske Gods at hjælpe andre til samme Salighed?

C.

Kirkelige Nyheder.

Pastor Chr. Jørgensen har nedlagt sit Embede, af hvad Grund vides ikke. Herved bliver altsaa dette Kald vakant.

Dette Kald er et af de største, vigtigste og vidtløftigste ved Stillehavskysten. Her kræves derfor en Præst med ganske betydelig Begavelse og praktisk Dydighed, ligesom han ogsaa trænger en god Helbred og et kraftigt Legeme til at udholde de haarde Strabadser, som Betjeningen af dette Kald udkræver. Vi haaber, at Menighederne vel overveier sit Ansvar i denne Henseende, og samvittighedsfuldt søger at finde den rette Mand..

.

Pastor Carl Hoel i Seattle har modtaget Kald fra Everett, Wash., og har rimeligvis allerede tiltraadt sit nye Kald. Menigheden i Everett er vistnok ikke stor endnu, men den har gode Udsigter til at vokse. Den har faaet sig Kirketomt paa en heldig Plads, hvilket er af stor Betydning, især i en By, som vokser hurtigt. Dette er noget, som paa en uforvarelig Maade er bleven forsvundet paa flere Steder. Følgen deraf er, at Menighederne paa disse Steder fristes en lummerlig Tilværelse og tildels maa anraabe Troesbrødre om Hjælp, hvis de skal faa en Kirke opført, og endda kan det hændes, at de maa lade sig noie med en affidesliggende Plads, fordi de heldigere beliggende Tomter er for dyre. Heraf bliver atter Folgen, at Kirkefegningen bliver liden, og Menigheden vokser langsomt, hvis den ikke gaar tilbage. Noget af det allerførste, en Missionspræst maa have sin Opmærksomhed henvendt paa, naar han begynder sin Virksomhed i en By, er at faa fat paa en heldigt beliggende Kirketomt. Gjør han dette med Forstand og Flid, saa kan det let hændes, at han faar et meget godt Tilbud, som han da bør gribe med begge Hænder. Det gjælder her, som ellers, at smede medens Jernet er varmt. Menigheden i Everett har,

saavidt vides, faaet sin Kirketomt for intet. Næste Aar kunde samme Tomt maaske ikke være at faa for to til tre Tusinde Dollars.

Menigheden i Seattle bliver saaledes præstløs og maa faa sin Betjening af Nabopræster. Forhaabentlig bliver Past. Hoel istand til at hjælpe den for det første. Denne Menighed har en vakker Kirke og betvem Præstegaard Side om Side, saa at i den Henseende er den heldigere stillet end de fleste Menigheder herude. Det er farligt for Vhmenigheder at være længe uden Præst, som boer paa Stedet, og dog kan ogsaa saadanne Menigheder undertiden have godt af at blive sat paa smal Koft for et Par Maaneders Tid. Man skjønner ofte ikke hvormegent Vandet er værdt førend Brønden bliver tør. Saalænge den er fuld siger man gjerne: „Det er bare Vand.“

Fra Udgravningerne i Pompeji.

Med Foden af Bjerget Vesuv i det sydlige Italien laa Byen Pompeji. Ifølge Saguet skulde dens Historie gaa langt, langt tilbage i Fortiden; men noget sikkert kjender man kun til fra det fjerde Aarhundrede f. K. f., og sin Glandsperiode faa denne Stad først ved Begyndelsen af den kristelige Tidsregning.

Allerede Aar 63 e. K. f. havde et voldsomt Jordstjælv jernet alle større og mangfoldige af de mindre Bygninger med Jorden. Næsten enhver, som kunde det, samlede, hvad der var ham levnet af Vossere, og stode sin Bei, idet man frygtede nye vulkanske Udbrud. Men den fordums Beliggenhed var for lokkende, og som Aarene gik, reiste Staden sig i større Omfang og Pragt end nogensinde tilforn.

Saa var det den 23de September, Aar 79 e. K. f., at Indbyggerne fejrede en af sine største Fester. Da fornemmes pludseligt voldsomme Jordrystelser, som bringe alt til at vasse. Uhyre Støvsfyer stode i Luften og hviroles rundt i al Tid tykkere og tykkere Masser. Forunderlige Drøn bæres gennem Himlen. Frygteligere og frygteligere brusar det for de af Skræk næsten lammede Indvaanere, som nu ogsaa fornemme ligesom en Regn med tatte Lag af Aske, blandet med Smaasten. Og om Astenen opklares Hemmeligheden ved denne Afseregn, idet sjerne Jdsølner gennem Mørket vise, at det er Vesuv, som udsender dem i vulkanske Udbrud. Det er brændende Gnistar fra Bjerget, der ligesom en Regn true Staden og dens Indbyggere med Ruin og Død.

Ingen Indbildningskraft kan udmale sig Kædjelen, som har grebet hine uhykkelige, da de saaledes komme til Bedvidstighed om, at det ei blot har været et hurtigt forbigaaende Udbrud, men at Bjerget tør blive ved — hvo kan sige for hvor længe — at brænde. Eller hvilken Pen skulde kunne skildre Optrinene i Husene og paa Gaderne i den til Undergang bestemte By. Noget ere resolute nok til at lade alt bag sig og fly ud af Staden, men hine, som i en eller anden Hensigt tove nogen Tid, og som mene sig sikre nok under Husenes Tag eller nede i disses Kjældere — hvad Ord formaa tilnærmelsesvis at give Udtryk for deres Kædjel og deres Pinsler, eftersom Vagene af den brændende Aske stænge hver Udvei til Flugt og kvælende hvide sig, indtil den hele By ligger fuldomment begravet derunder!

Dg saaledes skjult under Askedækket blev Pompeji liggende for næsten 1800 Aar. Thi om end en og anden Ruin stak frem over Askedyngerne, var Ødelæggelsen dog saa fuldstændig, at al Tanke om at bygge og bo paa de gamle Tomter uddøvendigvis maatte opgives. Enkelte mindre Udgravninger fandt vistnok Sted af gjenvendende Beboere; men hvad enten Frugtesløsheden af videre Forsøg eller smitsomme, ved Uddunstningerne fra Asken frembragte Sygdomme satte en Stopper derfor, nok er det, at Egnen, hvor Pompeji (og den ved Besuv endnu nærmere liggende By Herculaneum, som ogsaa aldeles ødelægtes) havde ligget, snart blev baade forladt og forglemt.

Dog — ikke for bestandigt! Allerede i det 16de Aarhundrede stødte man, under Forsøg paa at aflede Vandet fra Floden Sarno, paa Levninger af det under Asken begravne Pompeji; men saa aldeles var Mindet om denne Bys sørgelige Undergang udslettet, at man intet videre tænkte over det mærkelige i, at man ligefrem huggede sig gennem Huse og Væggene. Senere Udgravninger — i Midten af det 18de Aarhundrede — ledede vistnok til, at man opdagede Stedet, hvor Herculaneum havde ligget, og udaf Jordens Skjød fremgravede mange Mærkværdigheder; men da to smaa Byer havde rejst sig i en Høide af ikke mindre end 80 — 90 Fod over Ruinerne af Staden, vanskeliggjordes Udgravningen i den Grad, at den snart maatte opgives. Imidlertid var Sandisen for at gjenopgrave disse mærkværdige Levninger bleven vaft, og efterat man i flere Aar havde udgravet forskjellige Sager af større eller mindre Interesse, lykkedes det at fremgrave af Grusjet en umaadelig stor Bygning, som viste sig at være intet mindre end et Amfiteater, udenat man dog endnu vidste, at dette var det samme, som havde staaet i Pompeji, indtil man endeligen 1763 fandt en Inskriftion med Navnet Pompeji, som, sammen med andre Beviser, uomstødeligt godtgjorde Vissheden om, at man nu var stødt paa de mærkelige Ruiner af denne sjæbnevangre By.

Med mere eller mindre Fær ere fra hin Tid Udgravningerne bleven fortsatte. Dog, interessant som det kunde være, nærmere at følge de forskjellige Stadier deri, maa de her forbigaaes med den korte Bemærkning, at den væsentligste Hindring for et rigt Udbytte, foruden Bekosteligheden og de styrendes Mangel paa Interesse, lige op til de seneste Tider bestod deri, at man ikke arbejdede efter nogen bestemt Plan og ei søgte saavidt muligt at restaurere, hvad der stod til at restaurere, ja, end ikke anvendte den fornødne Forsigtighed og Paapaselighed. Først da Vedelsen af Udgravningerne lagdes i Hænderne paa Italieneren Guiseppe Fiorelli — det var noget efter Midten af vort Aarhundrede — fik disse sin rette Betjning. Nu fandt man ikke blot enkelte mere eller mindre interessante Gjenstande, men hele Gader ere bleven aabnede med sine Husrækker og disses Gaardsrum. Ja, saa heldige have disse Udgravninger under hans Ledelse været, at man ikke længere behøver at tage sin Tilflugt til Indbildningskraften for at danne sig et Begreb om, hvorledes hine Oldtidens Byer saa ud. Man, saa at sige, ser sig pludseligt tilbageklyttet til hine svundne Dage og med egne Øine beskuer Livet, som det engang har aabenbaret sig paa Gaderne og i Husene, i det offentlige som i det private. Thi vel vandrer vor Fod her i Dødens Boliger, hvor den høitideligste

Stilhed hersker; men disse stumme Levninger, hvormange Spørgsmaal formaa de ei at besvare Granstøren, for hvem et halvt Ord giver den fornødne Forklaring! De berette ham efterhaanden alt, som paa denne Tid, under hine Forhold paa dette Sted har tildraget sig. Indbildningskraften gjøres overflødig; vi ere selv Vidne til det; vi ere selv med.

Selv har Redtegnere af dette ikke seet disse for Dagens Tys bragte Levninger fra en længst svunden Tid og kan saaledes heller ikke give egne Jagttagelser og Indtryk tilbedste; men hvad andre om et saadant Besøg til dette gjenopstaaende Pompeji, have berettet, skyldes endnu korteligen at gjengives.

Ødet man indtræder mellem disse Ruiner, lades Nutiden, med alt, hvad dens er, udenfor, og man finder sig tilbagefat til en anden Tidsalder og en anden Verden — vel kun for nogle Timer, men Minderne forblive uudslettelige. Besuv har ei forstyrret Pompeji, men tvertimod bevaret det for alle kommende Tider. Og dog mærker man Ødelæggelsen, som gik forud. Her staaer et Hus uden Tag; paa flere af Siderne naa de gjenstaaende Vægge maaske ei høiere op end til det første Stokværk. Her findes en Spilrad; hvad Bygning har den forudmaaet tjene til Grundsfeste? Her stues Tempelbygninger; men Facaden danner nu en stor Aabning. Her træffer man et Vagværelse, der har tjent den i Forværelset værende Restauration som Bageri; de 23 Brød staa endnu i Ovnen, som de for atten hundrede Aar siden af Bageren bleve indsatte — kun at de, naturligvis, er aldeles forkullede. Ja, her møder man ogsaa Beboerne selv, enkelte og i Grupper samt i de forskjellige Stillinger. Allerede ere mere end 600 udgravne, og alle vidne de om, under hvilken Overraskelsens Angst de ere bleve bortrevne. Og ei blot at alt dette sammen med Vægler og andet Husgeraad samt Kunstskatte, Mønter og Klæder giver os klart Indblik i hin Tid og hine Forholde, men mangfoldige Oplysninger staa ogsaa der sort paa hvidt. „Sort paa hvidt?“ Ja, flere af Ruinerne er ikke blot vel bevarede, men ofte ere Farverne saa friske, som om Maleren først igaar havde brugt sin Kist eller Pensel derpaa, og bare smaa, interessante Indskrifter. Paa denne Spile annonceres, med uhyre Vægstader, et Stue-spil; paa hin Væg mod Gaden tilkjendegiver Hr. saa og saa, at han er Kandidat for dette eller hint Embede, og over denne Butik lases Firmaets Navn og Forretning — altsammen ligedan som i vore Tider. Kort sagt, i stort som i lidet støder Forstørelsen paa det, som kan afløre hin Tids Forhold i Sæder, Dragter, huslige Vaner og offentlig Færd.

Billedet paa Side 5 fremstiller en Afstøbning af to Lig, man ved Gravningen i denne fortidsberømte Bys Ruiner stødte paa.

Gaade.

Jeg spirer under Himlens Blaa,
Regn og Solstun maa jeg saa,
Og min Kjerne frisk og sund
Tribes i Amerikas Grund.
Men kun ved et Bogstav blot,
Faar jeg det slet ikke godt;
Tidt ved det jeg Stabe led
Og blev ganske staaet ned.

Tacoma Building & Savings Association

Spare-Bank,

Theaterbygningen Hjørnet af C og 9de Strs.

Aaber daglig fra Kl. 10 til 3.

Øverdag fra Kl. 10 til 1 og 6 til 8 Aften.

Indbetalt Kapital \$100,000.

L. E. Post, President.

E. H. Hatfield, Vice President.

P. V. Caesar, Kasserer.

J. Le. B. Johnson, Assist. Kasserer.

Betaler 6 Procent aarlig Rente paa Spare-Indskud.

Renten krediteres kvartalsvis.

Kjøb Eiendom

-I-

ARMOUR :: ADDITION

—AF—

PACIFIC LUTHERAN UNIVERSITY ASSOCIATION.

Skolen eier nu selv nogle hundrede Byggetomter ganske nær Bygningen. Jernbanen gaar midt igennem Armour Addition. Det er særdeles vakre og stette Lotter, som bydes tilsalgs, og enhver, der nu kjøber Eiendom af os, bliver Eier af en sund og værdifuld Byggetomt, og hvad der betales for den, anvendes til at fuldføre Bygningen med. Vi sælger fremdeles for \$100 per Lot, mod kontant Betaling. Paa Henstand forlanges \$110 per Lot. Saasnart Lotten er betalt, gives Warranty Deed af os.

Vi trænger mange Penge til Bygningens Fuldførelse endnu.

Striv til PAC. LUTH. UNIVERSITY ASSOCIATION.

1912 Jefferson Ave., TACOMA, WASH.

CLOVER CREEK MILLS

tilhører

Pacific Lutheran University

og laver

alle Slags Mouldings af Ceder

samt

Bjælker og Bord af bedste Slags.

Bedste Slags Flooring og finishing Lumber kan leveres saa billigt, læsset ombord paa Jernbanevognen, at vi tror det vil lønne sig godt for Lumberhandlere i Mellemstaterne at købe af os, især ovennævnte Sorter. Om man ønsker, kan man faa 40 Fod lange Bord og Bjælker. Man henvende sig til

PAC. LUTH. UNIVERSITY ASSOCIATION,

1912 Jefferson Ave., TACOMA, WASH.

THE LUTHERAN UNIVERSITY © HERALD

udkommer 2 Gange om Maanedn og koster forskudsvis

50 * CENTS * PER * AAR.

ADRESSE:

"THE LUTHERAN UNIVERSITY HERALD"

1912 Jefferson Ave., TACOMA, WA. II.

Redaktorer: Past. N. Christensen og Past. P. Laugseth.

* * *
Subskribentjamlere

faar paa 5 betalende Abbonenter den 6 te frit.

Send ind straks Penge for en Aargang, 50 Cents.

Elo og Stovler

til billigste Priser og af bedste Sort

hos

S. Olson, 1912 Jefferson Av., Tacoma.

Fresh Spring Stock regardless of Cost

sælges nu. Gaa og se dig ud, hvad du ønsker. Med med de høje Priser," siger S. Olson. Herald anbefaler paa det bedste.

Entered at the post office at Tacoma, Wash., as second class matter.